

Lengyel László: Orbán Viktor halálos sebet kapott

Első kérdés: tartja magát a Bajnai-kormány vonalához? Válasz: nem, olyanok vagyunk, mint a görögök. Következmény: forintválság, tőzsde beomlása, nemzetközi botrány. Három nappal később. Elfogadom a Bajnai-kormány hiányszámát, adósságsökkentő politikáját. Nem vagyunk görögök. Megnyugvás a piacon.

Az orbáni forradalomnak vége. Három nap alatt megbukott. Vezetője, kétharmados hazai többsége birtokában, bement a szorítóba, hogy megmérkőzzön egy erős nemzetközi versenyzővel. A tizedik másodpercben kapott egy ütést az állára. Lefeküdt. A bíró nyolcat számolt rá. Föltápáskodott. A nemzetközi bírák és közönség előtt ez a tíz másodperces szereplés a mérvadó.

Nem kommunikáció, hanem politikai stratégia bukott meg. Nem Kósa és Szijjártó, hanem Orbán. A nyolc éven át követett reformellenes, globalizációellenes, Kárpát-medencei ábránd-keynesianizmusra, paternalista posztoszocialista osztogatásra épülő, megalapozatlan és kidolgozatlan rendszer ütközött a globális és az európai kapitalizmus falába. Orbán és társai nem mondhatják, hogy nem figyelmeztették őket. Kemény nemzetközi és hazai figyelmeztetéseket kaptak, mióta kiderült, hogy a hiány növelésével szeretnének nagyobb gazdaságpolitikai mozgástérhez jutni. Az IMF és az EU már 2009 őszén világossá tette, hogy nem fog elfogadni magasabb hiánycélt, mint amit a Bajnai-kormány maga elé tűzött.

Azt hihettük, hogy Orbán Viktor tanult a görög példából. Ellenkezőleg. A görög drámából azt a következtetést vonta le, hogy a németek vezette Európai Unió és az amerikai befolyás alatt álló IMF fogát csikorgatva, de végül kimenti a bajbajutottakat. Ez felel meg érdekeiknek. Tehát lehetséges azzal zsarolni Európa és a világ vezetőit, hogy mindjárt csődbe jutunk, és magunkkal rántjuk a többieket – adjatok! Először megátkoznak, majd engednek és hiteleznek, ahogy a görögökkel tették.

E politikai számítás súlyosan hibás volt – erősen hasonlít Gyurcsány 2009. márciusi nemzetközi ajánlatának hibás számítására. Először is, nem veszi figyelembe, hogy Görögország – és a sorban álló Portugália, Spanyolország, Írország, illetve Olaszország – euróövezeti ország, amelynek sorsa közvetlenül érinti az euró sorsát. Magyarország nem az. Másodszor, hogy a görög államcsőd valóban közvetlenül fenyegető veszély volt.

A meglévő hiány- és adósságszámok mellett Görögország és sorstársai nem voltak finanszírozhatóak a piacokról. Magyarország az IMF és az EU közvetlen ellenőrzése alatt áll évek óta, hiányszámát a magyar kormány velük együtt határozta meg. E hiányszámhoz képest lehetséges egy-másfél százalékos valóságos eltérés a gazdasági helyzet hatására, de több azért nem, mert az IMF és az EU figyelő tekintete mellett nem lehet kreatívan könyvelni.

Mindez azt feltételezi, hogy Bajnai és Oszkó az IMF- és az EU-delegációkkal együtt könyvelt kreatívan, amit a piacok, ha elhisznek, nagy baj a nemzetközi szervezetekre, ha nem, akkor nagy baj az új kormány állítására nézve.

Valójában a piacok nem a múltat, hanem az Orbán-kormány hiánynövelő szándékát minősítették. Ha egy miniszterelnök nyilvános csomagterv nélkül kiutazik Varsóba és Brüsszelbe, az még nem nagy baj. A tárgyalásokból majd kiderül, hogy mi a csomagja. De ha ez a miniszterelnök nagyobb hiányszámot akar elfogadtatni az EU-val, és az elutasítja, már baj. Még ennél is nagyobb, pánikot okozó tény, hogy ennek a miniszterelnöknek a személyes szóvivője ekkor úgy beszél, hogy közel a görög típusú csőd.

Ez már egy új kormányának a programja: csőddel fenyeget, csődbe visz – nem fizetem az előző kormányzat adósságait. Csoda-e, hogy erre mindenki a magyarok ellen lép fel? Ha elindul egy ilyen politika Kelet-Európában, hogy valamelyik EU-tagország inkább a csődöt vállalja és hártja át, mint a törlesztéssel járó megszorító politikát, akkor dominószorozat indul be. Európa képtelen összerakni még egy jelentős csomagot. Amerika és Japán, illetve az IMF részt vállaltak a görög csomagban – magyar, kelet-európai csomagban nem bírnak, és nem akarnak. Magyarország és új kormánya egyes számú közellenségévé vált. Vezetői felelőtlenek.

Nem fogják elfelejteni a németek, akik éppen a megszorító csomagjukat most nyújtották át népüknek, hogy szórakoztunk velük. Nem felejtene a mediterrán országok, akik szörnyű nehézségeik közben a nyakukba kapták a magyarokat. Nem felejtene az amerikaiak, akik rábeszítették a németeket a görög csomagra, és most az új magyar kormány tett be nekik. Nem felejtene a kelet-európaiak, akiknek most keltettük újra rossz hírét. Nem felejtene a befektetők, akiket ijesztgettünk.

Nem felejt itt senki. Gyurcsány és kormánya vétett, de nem okozott közvetlen veszteséget. Orbán kormánya dollár- és eurómilliókban mérhető veszteséget okozott.

Ma mindenki érdeke, hogy bizonygassa: véletlen incidensről, alkalmi meggondolatlanságról volt szó. A szokásos ütközésről egy populista vezető választók iránti elkötelezettsége és a világ realitásai között. De a magyar kormány mozgásteret minimálisra csökkent. A piac Matolcsynak hétfőn reggel a CNBC-ben elmondott tömondataira várt: „We'll stick to our 3.8pc budget deficit level for this year. It was agreed by the IMF and the EU and it was also agreed by the Hungarian government so there is no doubt about that. We'll stick to that figure.”

Orbán Viktor nemzetközileg megbukott. 29 pontos parlamenti beszéde arra volt jó, hogy ő is kimondja az egyetlen fontos mondatot: Magyarország tartja a 3,8 százalékos hiányszámot, csökkenti adósságát.

Bajnai Gordon vagyok – közölte ezzel Orbán Viktor. Ki fogjuk préselni belőled, hogy ehhez tartsd magad – mondja a háttérben Merkel, Sarkozy, Obama, Rehn, Juncker, Strauss-Kahn, Trichet, akik mindent megtettek, hogy megfogják a magyarok okozta válságot. Kérjük a strukturális reformok csomagját, mert ez nem az! Add elő, hogyan akarod 2014. január 1-jére elérni az eurókritériumokat! Lássuk, hogy mit teszel az egészségügy, az oktatás és a nyugdíj nagy rendszereiben! A bankadó és a 16 százalékos személyi jövedelemadó, a bérstop a költségvetési szférában nem szerkezeti reform. Hol a pálya?

Hiszem, hogy Orbán elmondta az őszi beszédét. Nem színes, nem felhőborító, de lényegét tekintve ugyanaz. Választói nem ezt, és a rájuk váró megszorítást várták tőle.

Lehet itt mindenféle cirkusszal előállni – Gyurcsány is megtette –, a lényegen nem változtat. A tartalom a lényeg, és nem a forma. Lehet állítani, hogy a 29 pont – istenem, de jó, megint eljött a pontok ideje –, Orbán eredeti csomagja, mindig is ezt akarta, mindig a 3,8 százalékos hiányt tűzte célul, mindig bérstopot, megszorítást szeretett volna. Sőt ez nem is megszorítás, hanem engedmény. Akkor a választók azt kérik, hogy miért nem mondta.

Lehet állítani, hogy ez egy új, rugalmas, válságkezelő program az eredeti nagyvonalúhoz képest. Akkor a választó és a külföld kérde: miért következett a „görög szabású válság” emlegetése? A választók többsége azért szavazott Orbánra, hogy kapjon. Nem kap. Ezért Orbán Viktor halálos sebet kapott. Itthoni hitelessége most tűnik el. Az európai vezetők egy felelős kormányt vártak. Elsőre felelőtlennek bizonyult. Ezért Orbánnak harcolnia kell a nemzetközi hitelességéért. A piaci elemzők „lelkesede-

se” nem pótolhatja a választói lelkesedést. Sőt... Minél lelkesebbek a piacok, annál kevésbé lesznek lelkesek a választók.

A Fidesz-kormány a várakozásokkal ellentétben nem tud bért emelni a közsférában. A hívő egészségügyiek, pedagógusok, rendőrök, tűzoltók csalódnak. A 16 százalékos személyi jövedelemadó a felső és felső középosztályt kedvezményezi, fellátja a kékgallérosokat. De a háromnapos válsággal és a bankadóval aligha nyerte meg a hazai és a nemzetközi pénzintézetek bizalmát.

A csoda, hogy lehet úgy adni, hogy senkitől se kell elvenni, elmaradt. És még csak most jönnek azok az átkozott részletek, a kormányzás aprómunkája, amelyen minden áll vagy bukik. Gyurcsány hanyatlása akkor kezdődött, amikor a nemzetközi és a hazai főszereplők előtt világossá vált, hogy vele kockázatosabb, mint nélküle. Orbán megmutatta, hogy személye kockázatot jelent. Ezt a politikai és gazdasági kockázatot Magyarországon árazzák be: már fizettünk érte a forint romlásával.

Lehetett Gyurcsány, és most Orbán dicsősége, hogy a maga által okozott válságot átmenetileg jól oldja meg. De jól csinálja! Erősebb, mint valaha! De a nemzetközi és hazai szereplőkben már fölmerült: nem lehet-e egy másik, kevésbé kockázatos és konfliktusos személyiségre bízni a kormányzást? Olyanra, aki tanult valamit az elmúlt évekből. Aki meghallgat másokat. Akit nem sújt a hiteltelenség és felelőtlenség vádja.

Nem tudom, hogy ebből Orbán Viktor párton belüli ellenfelei – Kövértől Pokornin át Áderig – vagy kormányon belüli vetélytársai – mindenekelőtt a kormányzatot kezében összpontosító Navracsics –, netán a Jobbik, az LMP vagy az MSZP húznak-e hasznót. Elsőre valószínűleg a Jobbik. Nem tudom, hogy ki fogja a vezért „leszúrni” a Forumon.

A vezérelvű, álliberális erődemokráciából kifogyott az erő. A forradalomnak vége. De előbb még megette vezérét.